

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

มาตุภาษา คือ ภาษาที่แม่พูดกับลูกนั้น มีลักษณะเฉพาะ คือ มีหน่วยความสั้นกระชับ มีคำศัพท์จำกัด มีการซ้ำหน่วยความ มีไวยากรณ์ที่ง่ายไม่ซับซ้อน (Snow and Ferguson, 1977) มีการใช้ระดับเสียงสูงกว่าปกติ มีรูปแบบพิเศษของทำนองเสียงและจังหวะ (Sach, 1977) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษามาตุภาษา พบว่า ลักษณะทางเสียงของมาตุภาษาจะส่งผลต่อการรับรู้ของทารก คือ เด็กตอบสนองต่อการกระตุ้นทางเสียงตั้งแต่อยู่ในท้องแม่ที่มีอายุครรภ์ประมาณ 5 ถึง 6 เดือน (Bredberg, 1985 quoted in Kitamura, 1992) เด็กชอบฟังเสียงและตอบสนองต่อเสียงของแม่มากกว่าเสียงของผู้หญิงคนอื่น (Decasper and Fifer, 1980 quoted in Kitamura, 1992) อีกทั้งตอบสนองต่อลักษณะทางเสียง เช่น เสียงสูงต่ำ เสียงที่ได้รับการเน้น เสียงที่มีความยาวกว่าปกติมากกว่าการตอบสนองต่อเสียงพยัญชนะกับสระ (Fernald, 1984 quoted in Kitamura, 1992) นอกจากนี้สากลลักษณะของทำนองเสียงในมาตุภาษาจะช่วยกระตุ้นการฟัง และเป็นการสื่อความรัก ความอบอุ่นที่แม่มีต่อลูก การใช้ศัพท์ที่ง่าย ๆ ใช้คำสั้นกระชับและเสียงสูงต่ำ นั้นไม่เพียงมีประโยชน์ต่อการรู้ภาษา (Language Acquisition) แต่ยังเกี่ยวข้องกับอารมณ์และพัฒนาการทางเชาว์ปัญญาของเด็ก อีกทั้งองค์ประกอบในการแสดงความรักนั้นเป็นลักษณะสำคัญต่อทารกที่ยังอยู่ในภาวะที่ยังไม่รู้ภาษา (Prelinguistic Period) และเป็นหัวใจสำคัญที่จะนำไปสู่พัฒนาการด้านการสื่อความหมายอีกด้วย และจากทฤษฎีการรู้ภาษากลุ่มพัฒนาการทางเชาว์ปัญญาของเพียเจท์ ซึ่งสนใจศึกษาภาษาเด็ก เชื่อว่าเด็กเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัว และการเรียนรู้ของเด็กจะพัฒนาไปตามอายุที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นแม่และภาษาที่แม่พูดกับลูกจึงเป็นสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของเด็ก จากการศึกษาที่ผ่านมาผู้วิจัยพบว่า คำลงท้ายมีลักษณะที่น่าสนใจ ในภาษาไทยมีผู้ศึกษาคำลงท้ายอย่างกว้างขวาง สามารถสรุปได้ว่า คำลงท้าย คือ คำที่ลงท้ายข้อความ ด้วยคำ หน่วยความ นำหน้าการหยุดเว้นระยะ เพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิด และเจตนาของผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง โดยมีตำแหน่งการเกิดอยู่ท้ายความ เป็นคำที่ไม่มีความหมายข้างอิง คำลงท้ายมักใช้ในภาษาพูดเท่านั้น (Luksaneeyanawin, 1983) นอกจากนี้ เทอด ชื่นคงชู

(Chuenkongchoo, 1956) ได้กล่าวไว้ว่าคำลงท้ายไม่มีวรรณยุกต์ประจำคำ และคำลงท้ายคำหนึ่ง ๆ สามารถมีลักษณะทางเสียงได้หลากหลาย เนื่องจากคำลงท้ายมีลักษณะทางสัทสัมพันธ์ พิเศษดังกล่าว อีกทั้งการศึกษาเรื่องมาตุภาษาไทยโดยเฉพาะการศึกษาเชิงกลศาสตร์ การศึกษาเปรียบเทียบภาษาที่แม่พูดกับทารกเพศชายและทารกเพศหญิง รวมทั้งการศึกษาเชิงพัฒนาการต่อเนื่องที่ผ่านมายังมีน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่า คำลงท้ายในมาตุภาษาไทยนั้นมีลักษณะร่วมทางกลศาสตร์ อันได้แก่ ค่าความถี่มูลฐาน ค่าระยะเวลาและค่าความเข้มของเสียงอย่างไรและลักษณะเหล่านี้มีความแตกต่างแปรตามเพศและพัฒนาการตามช่วงอายุของทารกหรือไม่อย่างไร

1.2 วัตถุประสงค์

1. วิเคราะห์ลักษณะร่วมทางกลศาสตร์ของคำลงท้ายในมาตุภาษาไทยอันได้แก่ ค่าความถี่มูลฐาน ค่าระยะเวลาและค่าความเข้มของเสียง
2. วิเคราะห์ความแตกต่างของลักษณะร่วมทางกลศาสตร์ในมาตุภาษาที่ใช้กับทารกเพศหญิงและที่ใช้กับทารกเพศชาย
3. วิเคราะห์ความแตกต่างของลักษณะร่วมทางกลศาสตร์ในมาตุภาษาที่ใช้กับทารกวัยแรกเกิด 3 เดือน 6 เดือน 9 เดือนและ 12 เดือน

1.3 สมมติฐาน

1. ค่าความถี่มูลฐาน ค่าระยะเวลาและค่าความเข้มของเสียงในคำลงท้ายที่ใช้กับทารกเพศหญิงมีค่าสูงกว่าที่ใช้กับทารกเพศชาย
2. ค่าความถี่มูลฐาน ค่าระยะเวลาและค่าความเข้มของเสียงในคำลงท้ายมีค่าลดลงเมื่ออายุของทารกเพิ่มมากขึ้น

1.4 ขอบเขตในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความกรุณาให้ใช้ข้อมูลมาตุภาษาในโครงการวิจัยร่วมระหว่าง School of Psychology, University of New South Wales และหน่วยปฏิบัติการวิจัยทางภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้ข้อมูลมาตุภาษาของแม่ 2 คน คือ แม่ที่มีทารกเพศหญิง 1 คน และแม่ที่มีทารกเพศชายอีก 1 คน กำหนดคุณสมบัติของแม่ดังนี้คือ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และพูดภาษาไทยกรุงเทพฯในชีวิตประจำวัน โดยศึกษาภาษาตาม 5 ช่วงอายุของทารกดังนี้คือ แรกเกิด 3 เดือน 6 เดือน 9 เดือนและ 12 เดือน โดยจะศึกษาลักษณะทางกลศาสตร์ของสัทสัมพันธ์ คือ ค่าความถี่มูลฐาน ค่าระยะเวลาและค่าความเข้มของเสียง และจะวิเคราะห์คำลงท้ายที่แสดงความหมายเชิงทัศนคติ อารมณ์และความรู้สึก ได้แก่ นะ นา น่า ละ แลละ แล้ว เล่า หลอก เกอะ เกิด จี ลี ซี เลย ที หนอย ด้วย นี ใจ เรียว (ที่เดียว) กระมัง ละมัง มัง และคำลงท้ายที่แสดงสถานภาพ ความสุภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ได้แก่ คะ ครับ ฮะ ยะ จ๊ะ วะ โดยผู้วิจัยไม่ศึกษาคำลงท้ายที่แสดงการถาม ได้แก่ หรือ ไหม ทั้งนี้มีผู้ทำวิจัยเรื่องบทบาทของประโยคคำถามในมาตุภาษาไทย: การศึกษาเชิงพัฒนาการต่อเนื่อง (สุธาสิณี สิทธิเกษร, 2540) แล้ว

คำลงท้ายนั้นมีผู้ให้คำจำกัดความไว้หลายท่าน ซึ่งส่วนใหญ่จะเห็นพ้องกัน คือ คำลงท้ายนั้นมักจะปรากฏตำแหน่งท้ายสุดหรือท้ายส่วนของประโยค (วิจิตรนัม ภาณุพงศ์, 2520; Bhamoraput, 1972; Rudaravanija, 1974) แต่ผู้วิจัยพบว่า จากข้อมูลบางครั้งก็มิได้เกิดในตำแหน่งท้ายประโยคเสมอไป อาจเกิดได้ในตำแหน่งอื่น ๆ เช่น หน้าคำเรียกขาน

IDS-M-3-355 ฟันอะไระละลูก

หรือนำหน้าคำแสดงการถาม เช่น

IDS-M-n-363 หลับแน ๆเลยละเราอะอื้อ

ในการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะคำลงท้ายที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายหน่วยความเท่านั้น และจะศึกษาคำลงท้ายที่มีพยางค์เดียวเท่านั้นเช่น

IDS-F-3-18 บอกแม่อิน้องป๊อบหิวอะ

IDS-F-9-164 เดี่ยวน้องป๊อบจะร้องเพลงนะ

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
2. คัดเลือกข้อมูลจากคลังข้อมูลมาตุภาษา
3. วิเคราะห์ข้อมูลทางโสตศาสตร์
4. วิเคราะห์ข้อมูลทางกลศาสตร์
5. สรุปผลและเขียนรายงานการวิจัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะของมาตุภาษา
2. เป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจเรื่องการเรียนรู้และพัฒนาการทางภาษาของเด็ก
3. เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องมาตุภาษาต่อไป

1.7 นิยามศัพท์สำคัญที่ใช้ในวิทยานิพนธ์

มาตุภาษา (Motherese)	คือ ภาษาที่แม่ใช้พูดกับทารก (กรองกาญจน์ ชาวหนู, 2539)
คำลงท้าย (Final Particles)	คือ คำที่ลงท้ายข้อความ ด้วยคำ หน่วยความ นำหน้าการหยุด เว้นระยะ เพื่อแสดงความนึกคิดและเจตนาของผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง โดยปกติมีตำแหน่งการเกิดอยู่ท้ายหน่วยความ เป็นคำที่ไม่มี ความหมายอ้างอิง
ค่าความถี่มูลฐาน (Fundamental Frequency, F_0)	คือ ความถี่องค์ประกอบย่อยที่ต่ำที่สุดที่ปรากฏในแถบภาพ เสียง ซึ่งก็คือ อัตราการสั่นของเส้นเสียงที่กล่าวถึงใน สรีรศาสตร์นั่นเอง กล่าวคือ ถ้าเส้นเสียงมีอัตราการสั่นมาก รอบต่อวินาที เสียงที่ได้ยินจะเป็นเสียงสูงหรือมีความถี่สูง ถ้า เส้นเสียงมีอัตราการสั่นน้อยรอบต่อวินาทีเสียงที่ได้ยินจะเป็น เสียงที่มีความถี่ต่ำ (ค่าความถี่มูลฐานมีหน่วยเป็นรอบต่อวินาที)

(Cycle Per Second หรือ CPS) หรือ เฮิรตซ์ Hz)

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2537)

ค่าระยะเวลา (Duration) คือ ระยะเวลาที่ใช้ในการเปล่งเสียง มีหน่วยเป็นนาฬิกา วินาที มิลลิวินาที ในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยใช้หน่วยเป็นมิลลิวินาที (Millisecond, ms)

ค่าความเข้มของเสียง (Intensity) คือ ความเข้มเด่นของพลังงานเสียง เป็นค่าที่ได้จาก Amplitude ของพลังงานคลื่นเสียง ความเข้มของเสียงจะสัมพันธ์กับความดังของเสียง เสียงใดที่มีความเข้มมากจะรู้สึกดังมาก เสียงใดที่มีความเข้มน้อยก็จะรู้สึกดังน้อย มีหน่วยเป็น เดซิเบล (Decibel, dB)

ทำนองเสียง (Intonation) คือ ระดับเสียงสูงต่ำของถ้อยความ มีใช้ในภาษาทุกภาษา ในบางภาษาทำนองเสียงใช้บ่งบอกลักษณะทางไวยากรณ์ของข้อความที่พูด นอกจากนี้ ทำนองเสียงยังใช้เพื่อแสดงความหมายในการสื่อสารความสำคัญ 2 ประการ คือ

1. แสดงว่าการสื่อความสิ้นสุด (Finality)
2. แสดงว่าการสื่อความยังไม่สิ้นสุด (Non-Finality)

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2537)

หน่วยความ (Utterance) คือ หน่วยในภาษาพูดที่มีความเป็นเอกนัย (Unified Whole) ทางความหมายในการสื่อสาร ในเชิงวิเคราะห์สามารถใช้เกณฑ์ทางเสียงจำแนกหน่วยความออกจากกันโดยอาศัยการหยุดเว้นระยะและทำนองเสียงเป็นตัวกำหนด

(Luksaneeyanawin, 1983 อ้างจาก กรองกาญจน์ ชาวหนู, 2539)

- คำกริยาแสดงการกระทำด้วยการกล่าวด้วย
การกล่าวด้วย (Linguistic
Action Verb) คือ คำกริยาที่แสดงการกระทำด้วยการกล่าวด้วยคำโดยมี
เจตนาในการกล่าวด้วยคำนั้น (Venchueren, 1985;
กรองกาญจน์ ชาวหนู, 2539 อ้างจาก สุชาติณี สิทธิเกษร,
2540)
- วจนกรรม (Speech Acts) คือ การกระทำที่แสดงออกโดยคำพูดซึ่งเกิดขึ้นภายใต้กฎที่
อำนวยความสะดวกให้เกิดการกระทำนั้น (Searle, 1969 อ้างจาก สุชาติณี
สิทธิเกษร, 2540)
- สัทสัมพันธ์ (Prosody) คือ สัทลักษณะอื่น ๆ ที่ปรากฏร่วมกับเสียงพยัญชนะและสระใน
การพูดครั้งหนึ่ง ๆ เช่น ระดับเสียงสูงต่ำ ความดัง ความเร็ว
จังหวะ การเน้นพยางค์ ความยาว (ราชบัณฑิตยสถาน,
2537)ในการวิจัยนี้ได้วางขอบเขตการศึกษาโดยศึกษาเฉพาะ
ลักษณะทางกลศาสตร์ของระดับเสียงสูงต่ำ ความสั้นยาว
และความดัง-ค่อย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย